

ЄВРЕЙСЬКА ТРАГЕДІЯ В СЕРНИКАХ

◆ ПАМ'ЯТАЄМО

Поселення євреїв в с. Серники було біля ринку, нині - це вулиці Гагаріна, Шевченка, Кузнецова. Хати були збудовані близько одна до одної. На початку вулиці Шевченка жив єврей Алтер Козинець, далі жили Мошель Коник, Янкель Лакач. Багатим серед євреїв рахувався Ворон Ісулович, його батько мав коня і багато землі, а також хутір в селі Олександрове. Під час розстрілу євреїв Ворон Ісулович утік із села і в мирний вже час приїжджав в Серники аж з Ізраїлю. В єврея Мордюка була мельниця. Магазини були в Новаї і Лейбочки. На цій вулиці також проживали дві баби - Гіся і Мнуска, вони тримали козу і сільські діти бігали до них і дражнили козу. Найстаршим серед серницьких євреїв був Фроня. Він мав одну дуже гарнудочку на ім'я Нісель і був дуже культурним. Єврей Мешня мав свій ресторан. Якось після війни на тому місці навіть викопали були пляшку горілки. Також у Мешні була дерев'яна хата на два поверхи.

Мали євреї в Серниках і свою діючу Синагогу (церкву). Зараз на цьому місці збудована хата Феді «Свешти». Молилися в Синагозі сидячи. Субота в євреїв була, як в нас неділя, і називалася Шабон. А ще існував такий закон, якщо завітати вогонь в п'ятницю ввечері, то в суботу євреї не мали права його самі погасити. Тому кликали малих сільських дітей і просили потушити вогонь, а за це давали малим пирога чи булочку. На нинішній вулиці Шевченка була ще колись жидівська баня.

Найрозумнішим серед серницьких євреїв вважався Єврест Гершун, казали про нього - це Гершунова голова. Євреї в селі мали також свою фризерню (перукарню).

У єврейських господарствах було багато човнів, робили їх вони самі. Човни були високі, як баржі, висотою до 1,5 метра. Возили цими човнами на Пінськ дрова, дерева, продукти, всяку-всячину. Завідувала всіма човнами єврейка на ім'я Лестягіра. Сільські люди брали у неї на прокат човни для своїх потреб.

Школа була в хаті єврея на ім'я Мотяч. Жидівські діти ходили в школу разом із серницькими дітьми. Навчання було 7 класів. Вже пізніше в Серниках побудували нову польську дерев'яну школу, на

три коридори, з їдальнею. Під час Великої Вітчизняної війни німці зробили в цій школі свій штаб, а як відступали - то спалили школу і всі єврейські хати. Залишилась на все село тільки одна неспалена єврейська хата.

У Серниках проживали євреї і бідні, і багаті. Єврей на ім'я Ланок заготовляв кору крушини і згортав її в дубові пачки. У нього працював сільський чоловік на ім'я Степан (Бенько по-вуличному). Степан був дуже бідний і Ланок йому казав: «Степанко, ти в мене не вмреш і не збагатієш».

Єврей Мендель мав дуже доброго коня і його наймали для поїздки до Пінська. Інший єврей, Луцкей, тримав аптеку, у нього ще була дочка Годня, яка славилася своєю красою. Пізніше, на місці, де вони проживали, люди знаходили золото. Казали, що взагалі золота у євреїв було багато.

Євреї святкували осіннє свято «Кучки» (перед Пречистою). Біля хати робили будку, яка прилягала до стіни, верха на ній не було, сідали молилися і чекали дощу. Якщо йшов дощ, то дуже раділи, навіть танцювали. Якщо ж дощу не було, то поливали будку з відра. І зараз у нас кажуть на затяжні дощі: «Прийшли жидівські кучки».

У серпні 1943 року всіх євреїв, які жили в с. Серники, зігнали на ринок і повели через село на розстріл в урочище «Пісковате». Приблизно було тоді розстріляно 800 чоловік. Декому вдалося втекти, то ховалися в людей на городах, втікали в ліс. Один із них, звати його було Мотель, пізніше, після втечі, жив у Пінську. Серничани їздили до нього шити чоботи.

Ямку для євреїв копали серничани. Німці силою заставили їх це робити. Коли євреїв гнали до цієї ями, то стояв дуже великий крик і голосіння. Як почався розстріл, матері закривали своїх дітей собою, а одна дівчинка вискочила з ями і все кричала до матері, то її взяли й закопали живою. Тоді багато євреїв закопали живими. Закопували ту могилу жителі села під прицілом німців. Ще тиждень після того земля на могилі ворухилася...

Зі слів очевидця, жителя с. Серники Полюховича Павла Тимофійовича, 1930 року народження, записала бібліотекар Серницької публічно-шкільної бібліотеки Ольга Полюхович